

ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРИ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО КУРСУ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ЮРИДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Наталія Попова,

канд. філол. наук, доцент

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Комунікативний підхід, який нині є провідним у викладанні іноземної мови у ВНЗ нефілологічного профілю, зокрема юридичному університеті, визначає специфіку організації процесу навчання, в якому моделюється реальна комунікація, в тому числі і професійна. Проблеми поліпшення результатів застосування комунікативного підходу в навчанні професійно орієнтованої іноземної мови розглядалися в багатьох працях науковців (В. Александрова, Л. Білобородова, Д. Демченко, В. Шишкіна, Г. Панасенко, Т. Акопян, С. Кіржнер, Г. Савченко, О. Метьолкіна, О. Ю. Іскандарова та ін.) [1-5].

Утім, питання методики впровадження комунікативного підходу до викладання іноземної мови професійного спрямування студентам юридичних спеціальностей ще вимагають опрацювання, що і визначило актуальність даної роботи.

Метою даної роботи є виявлення особливостей інноваційних підходів до професійно орієнтованого курсу іноземної мови для студентів юридичного університету.

Вищі юридичні навчальні заклади готують фахівців різних спеціальностей напряму права (правознавство, правоохоронна діяльність, міжнародне право, судова експертиза, інтелектуальна власність, медіа-право тощо). Завдяки моделюванню реальної іншомовної комунікації на заняттях з іноземної мови студенти розвивають мовленнєві навички та вміння з метою використання іноземної мови як засобу спілкування в майбутній професійній діяльності.

Як відомо, у сучасній вищій освіті відбувається процес оновлення змісту іншомовної освіти в напрямку її професійної орієнтації. Як відзначають дослідники професійної іншомовної компетентності майбутніх юристів, зміну вимог до сучасного випускника юридичного університету пояснюють «радикальні трансформаційні процеси у сфері міжнародних відносин і соціально-економічних структур, розширення міжнародної співпраці в рамках європейської економічної й політичної глобалізації» [2, с.3].

Також у структурі професійної компетентності важливим компонентом стає іншомовна професійна компетентність. Підвищення вимог до володіння іноземною мовою в межах професійного спілкування визначається необхідністю тісної співпраці в міжнародній організації кримінальної поліції «із метою пошуку й розв'язання проблем злочинних дій українських громадян і надання допомоги для з'ясування питань про дії іноземців на території нашої країни» [2, с.3]. Зміни в об'єктивній реальності впливають на зміну пріоритетів організації професійної підготовки юриста у вищій школі, зростає потреба в кваліфікованих спеціалістах, які мають професійну іншомовну компетентність.

З іншого погляду, професійна спрямованість є одним із шляхів підвищення мотивування студентів щодо вивчення іноземної мови в немовному ВНЗ. Як свідчать результати опитувань та інших соціолінгвістичних досліджень спеціалістів з методики викладання, значна кількість студентів юридичного університету усвідомлюють для себе потребу «реалізації іншомовних знань у практичній професійній діяльності» [2, с.3], що базується на створенні численних можливостей у сучасному суспільстві брати участь у спільних міжнародних підприємствах, юридичних фірмах, здійснювати співпрацю з іноземними колегами тощо.

Таким чином, провідним завданням професійної підготовки студентів у вищому навчальному закладі юридичного профілю стає створення умов, що стимулюють самостійну, пошукову та творчу діяльність студентів, забезпечують можливість іншомовного спілкування в професійній сфері. Стратегічною метою підготовки з іноземної мови майбутніх юристів є

професійна готовність випускників юридичних ВНЗ до ефективної, повноцінної професійної іншомовної комунікації.

Дослідники проблем викладання іноземної мови у немовних ВНЗ відзначають, що слід ураховувати, що професійно орієнтоване навчання майбутніх юристів «не обмежується лише вивченням мови для спеціальних цілей. Специфіка процесу навчання передбачає інтеграцію англійської мови з фаховими навчальними дисциплінами для набуття студентами додаткових фахових знань та формування професійно значущих якостей особистості студента в курсі англійської мови» [3, с.14].

Професійна мовна компетентність формується в процесі професійно орієнтованої мовної підготовки, що спирається на системні, особистісно орієнтовані та функціонально-діяльнісні підходи [1]. Досягнення рівня професійної мовної підготовки спеціаліста забезпечує успіх комунікативної діяльності, дозволяючи оперувати спеціальною термінологією і формуючи культуру мовної поведінки у майбутніх ситуаціях професійної діяльності [1, с. 14].

Отже, викладені дані актуалізують проблему формування професійної іншомовної компетентності майбутніх юристів, пошуку шляхів забезпечення ефективності цього процесу. На наш погляд, у світлі комунікативного підходу до викладання зростає роль іншомовної компетенції щодо здійснення діалогічного мовлення. Діалогічне мовлення надає широкі можливості для реалізації комунікативного принципу на аудиторному занятті. Для тематики професійного спілкування діалогічне мовлення є важливим, оскільки посідає значне місце у професійній практичній діяльності митників, працівників органів внутрішніх справ, пенітенціарної служби та ін.

Інноваційні технології викладання англійської мови передбачають створення на занятті в аудиторії проблемних ситуацій, проведення рольових ігор професійної тематики. На заняттях використовуються такі технології, як «Мозковий штурм», «Мікрофон», «Незакінчені речення» тощо. Необхідно практикувати вправи для навчання «реп лікування», метою яких є навчити студентів швидко і адекватно реагувати на подану репліку, а також продукувати ініціативну репліку [3].

Слід підкреслити важливість спрямовування викладачем навчальної комунікації таким чином, щоб типи поставлених питань викликали мовленнєву реакцію співрозмовника, стимулюючи професійні вчинки, сприяючи розв'язанню пізнавальних професійних завдань у процесі оволодіння іншомовною поведінкою фахівця. Формуванню комунікативної компетенції сприяє також застосування опорних схем.

Ефективним вважають застосування імітаційного моделювання, яке передбачає побудову відповідної професійної моделі навчання іноземної мови, що імітує зміст та умови професійної діяльності майбутніх спеціалістів. Так, для майбутніх юристів це, наприклад ролі митника, який здійснює митний контроль, та громадянина, який проходить цей контроль, слідчого та свідка пригоди тощо. Вправи на розвиток діалогу в цих рольових іграх навчають

майбутнього фахівця і готують його до реальної іншомовної професійної комунікації.

Завдання викладача – залучати студентів до спільних видів діяльності, коли вони працюють разом, готують матеріали для презентацій, розгляду тем, обговорень. Позитивний ефект має створення дослідницького проекту групою студентів, драматизації ситуації чи випадку на професійну тематику.

Застосовуються також вправи на оволодіння вмінням вести діалог у вирішенні професійного завдання дістати інформацію за певною темою (заповнення стандартної документації з паспортними даними, отримання інформації для написання протоколу опитування свідка тощо).

У процесі застосування інтерактивних технологій мовленнєву поведінку майбутніх фахівців визначають комунікативні завдання, поставлені професійною діяльністю для розв'язання в ситуаціях професійного спілкування. Метою навчання стає оволодіння іншомовною мовленнєвою поведінкою, тобто спроможністю координувати завдання з певною дією. Для цього студент має навчитися обирати адекватну форму для даного мовного контексту та визначати функцію даного висловлювання в заданій комунікативній ситуації.

Отже, у підготовці студентів з іноземної мови необхідно враховувати професійні вміння, потрібні для здійснення професійної діяльності та організовувати навчання таким чином, щоб студент навчався іноземному мовленню в процесі цієї діяльності.

Література

1. Выготский Л. С. Развитие речи и мышление // Собрание сочинений: В 6 т. – М: Педагогика, 1982. – Т. 2.
2. Демченко Д. І. Формування професійної іншомовної компетентності майбутніх юристів у фаховій підготовці: автореф. дис. ... канд. пед. н. – Харків, 2010. – 22 с.
3. Метьолкіна О. М. Особистісно-діяльнісний розвиток студента-митника в курсі навчальної дисципліни "Іноземна мова" // Викладання мов у ВНЗ освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки: зб. наук. праць ХНУ ім. В. Н. Каразіна. – 2010.
4. Панасенко Г., Акоюн Т. Особливості професійно орієнтованого навчання іноземних мов студентів у немовних вищих навчальних закладах. – Рідна школа. – 2010. – № 1-2. – С. 30-34.
5. Сура Н. А. Методичне забезпечення та організація навчання курсу професійно орієнтованого спілкування іноземною (англійською) мовою у ВНЗ // Вісник ЛДПУ ім. Т. Г. Шевченка. – 2003. – №7 (63). – С. 205–207.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ

МАТЕРІАЛИ
ІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«ПОЄДНАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ І ТРАДИЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ТА ІНОЗЕМНИХ МОВ
ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЄВОСТІ ЗНАНЬ»**

Харків
РВВ ХТЕІ КНТЕУ

2015

УДК 372.65.082.2

ББК 74.580Я43

*Рекомендовано до друку вченою радою
Харківського торговельно-економічного інституту КНТЕУ
Протокол № 4 від 21. 10. 2015*

Редакційна колегія:

Романова О. О., голова редакційної колегії, канд. філол. наук, завідувач кафедри сучасних європейських мов ХТЕІ КНТЕУ, Грачова І. В., канд. філол. наук, доцент кафедри сучасних європейських мов ХТЕІ КНТЕУ, Лященко О. В., асистент кафедри сучасних європейських мов ХТЕІ КНТЕУ.

П41 Поєднання інноваційних і традиційних технологій навчання української та іноземних мов як чинник забезпечення дієвості знань: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції / Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ. – Х.: РВВ ХТЕІ КНТЕУ, 2015. – 374 с.

Збірник містить матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Поєднання інноваційних і традиційних технологій навчання української та іноземних мов як чинник забезпечення дієвості знань», яка відбулася 23 жовтня 2015 р. на базі кафедри сучасних європейських мов ХТЕІ КНТЕУ.

Збірник призначений для викладачів, аспірантів та широкого кола читачів, які цікавляться проблемами викладання української та іноземних мов.

Матеріали надано в авторській редакції.